

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Засоби протиаварійного захисту»

Ступінь освіти Бакалавр

Спеціальності 263

Тривалість викладання 11,12 чверть

Заняття: 3 години на тиждень

Лекції 2 години на тиждень

Практичні 1 година на тиждень

Мова викладання українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2556>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «Засоби протиаварійного захисту»

Інформація про викладачів:

	Чеберячко Юрій Іванович (лекції) Професор кафедри, професор, доктор технічних наук
	Персональна сторінка: https://aop.nmu.org.ua/ua/spivrob_kaf/prepods/cheberyachkou/
	E-mail: cheberiyachko.yu.i@nmu.one

1. Анотація до курсу

Цивільний захист – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – є формування у майбутніх фахівців в галузі охорони праці компетентностей з аналізу можливостей виникнення аварійних ситуацій та умов що виникають при аваріях, зі створення системи захисту, розробки

заходів спрямованих на протидію загрозам, реагування та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, надання допомоги працівника захоплених аварією

Завдання курсу:

За результатами вивчення дисципліни студент повинен знати:

Вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів при транспортних перевезеннях;

Заходи щодо захисту від враження електричним струмом

Заходи щодо попередження та гасіння пожеж

Положення нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій

3. Результати навчання:

Після вивчення дисципліни студент зможе:

Вміти пояснювати процеси впливу шкідливих і небезпечних чинників, що виникають у разі небезпечної події

Вміти застосовувати теорії захисту населення, території та навколишнього природного середовища від уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій

Спрямовувати дії персоналу підприємств, установ та організацій на запобігання надзвичайних ситуацій (НС) та на їхню профілактику

Вміти пояснювати номенклатуру, класифікацію та параметри уражальних чинників джерел техногенних і природних надзвичайних ситуацій та результати їх впливів.

Вміти обирати оптимальні способи та застосовувати засоби захисту від впливу негативних чинників хімічного, біологічного і радіаційного походження.

Виявляти небезпеку на ранніх стадіях виникнення, діяти з розвитком подій щодо організації та проведення аварійно-рятувальних і інших невідкладних робіт

4. Структура курсу

1. Правове регулювання протиаварійного захисту в Україні
Предмет, структура і зміст дисципліни
Терміни та визначення основних понять.
Найкрупніші аварії в Україні.
Історія створення систем протиаварійного захисту.
2. Законодавство України щодо протиаварійного захисту
Основні законодавчі акти.
Основні положення законодавства.
Права аварійно-рятувальних служб.
Нагляд, контроль і звітність про діяльність аварійно-рятувальних служб.
Відповідальність за порушення законодавства.

3. Нормативно-правове забезпечення діяльності державних аварійно-рятувальних служб
Нормативні акти, що регламентують діяльність ДАРС.
Технічна документація з провадження системи протиаварійного
4. Організація і управління Державними аварійно-рятувальними службами
Структура та органи управління
Основні завдання та функції
Права та обов'язки
5 Аварійно-рятувальне обслуговування об'єктів і суб'єктів господарювання.
Порядок обслуговування об'єктів та окремих територій державними аварійно-рятувальними службами.
Перелік суб'єктів господарювання, галузей та окремих територій, які підлягають постійному та обов'язковому аварійно-рятувальному обслуговуванню на договірній основі.
Надання платних послуг аварійно-рятувальними службами
6. Системи протиаварійного захисту
Створення системи захисту.
Етапи створення системи захисту.
Основні типи загроз.
Заходи і засоби що спрямовані на протидію загрозам: правові і морально-етичні та програмно-технічні
7 Різновид планів захисту
План цивільного захисту.
План ліквідації аварійних ситуацій (ПЛАС), та порядок його розробки.
План ЦЗ підприємств, установ і організацій на особливий період.
План ліквідації аварії.
План евакуації населення у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.
8 Оповіщення про аварії
Система заходів щодо оповіщення про аварії
Інформаційні технології сповіщення про надзвичайні ситуації
Використання інструментальних геоінформаційних систем під час моніторингу надзвичайної ситуації
Використання програм Mapinfo, ArcGIS
9 Заходи з організації та проведення аварійно-рятувальних робіт.
Організація робіт з реагування на надзвичайні ситуації
Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій.
Відшкодування матеріальних збитків та надання допомоги постраждалим внаслідок надзвичайної ситуації.
10. Системологічний аналіз проблеми керування службою надзвичайних ситуацій
Призначення та основні завдання "Системи -112"

Організаційні моделі обробки викликів “Системи 112”
Уніфікована модель екстрених повідомлень “Системи 112”
Основні засади функціонування “Системи 112”
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
1. Вивчення закону «Про об'єкти підвищеної небезпеки»
2. Вивчення законів «Про систему екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112» та «Про екстрену медичну допомогу»
3. Вивчення НПА що регламентують вимоги до систем протиаварійного захисту.
4. Порядок розслідування та обліку аварій на виробництві
5. Оцінка з радіаційної обстановки при аваріях на атомних станціях
6. Оцінка з хімічної обстановки при аваріях на хімічно небезпечних об'єктах
7. Ознайомлення з вимогами до плану евакуації населення. Розробка оперативної частини плану.
8. Планування заходів з евакуації
9. Підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях.
10. Правила поведінки населення при виникненні надзвичайних ситуацій.

Самостійна робота (особистісно-орієнтована з елементами дистанційної).

Використовуються лабораторна й інструментальна база кафедри охорони праці та цивільної безпеки, а також комп'ютерне та мультимедійне обладнання, дистанційна платформа Moodle.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365, використання дистанційної платформи (<https://do.nmu.org.ua/>).

Використовуються лабораторна й інструментальна база кафедри охорони праці та цивільної безпеки, а також комп'ютерне та мультимедійне обладнання, дистанційна платформа Moodle.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі **поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Під час поточного контролю

лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання** під час виконання комплексної контрольної роботи.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять. Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Цивільний захист. Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньокваліфікаційним рівнем "магістр"/ А.І. Ткачук, О.В. Пуляк. – Перевидання, доповнене та перероблене. – Кропивницький: ПП "Центр оперативної поліграфії "Авангард", 2017. – 144 с.

2. Охорона праці в галузі та цивільний захист: навчальний посібник / Ю. А. Гасило, О. А. Крюковська. К. О. Левчук, Р. Я. Романюк. — Кам'янське : ДДТУ, 2017. — 369 с.

3. В.А. Грачев, Д.В.Поповский. Газодымозащитная служба: Ученик // Под общ.ред. д.т.н., профессора Е.А. Мелашчина. – М.: Пожкнига, 2004. – 384 с.

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до практичного заняття «Ознайомлення з вимогами плану евакуації населення. Розробка оперативної частини плану» з дисципліни: «Система протиаварійного захисту» для студентів спеціальності 263 «Цивільна безпека» / І.А. Шайхлісламова, О.А. Гурін, Н.М. Огеєнко. Д.: Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» 2019 – 16 с.

2. Методичні вказівки до практичного заняття Вивчення законів «Про систему екстреної допомоги населенню за єдиним телефоном №112» та «Про екстрену медичну допомогу» з дисципліни: «Система протиаварійного захисту». Для студентів спеціальності 263 «Цивільна безпека» / І.А. Шайхлісламова, О.А. Гурін, Н.М. Огеєнко. Д.: Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» 2019 – 23 с.

3. Методичні вказівки до практичного заняття Вивчення закону «Про об'єкти підвищеної небезпеки» з дисципліни: «Система протиаварійного захисту» для студентів спеціальності 263 «Цивільна безпека» / І.А. Шайхлісламова, О.А. Гурін, Н.М. Огеєнко.

4. Методичні вказівки до практичного заняття «Оцінка радіаційної обстановки при аваріях на атомних станціях» з дисципліни «Система протиаварійного захисту» для студентів спеціальності 263 «Цивільна безпека» /

І.А. Шайхлісламова, О.А. Гурін, Н.М. Огеєнко– Д.: Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» 2019. – 19 с.

5. Методичні вказівки до практичного заняття «Оцінка хімічної обстановки при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах» з дисципліни «Система протиаварійного захисту» для студентів спеціальності 263 «Цивільна безпека» / І.А. Шайхлісламова, О.А. Гурін, Н.М. Огеєнко- Д.: Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» 2019 р.– 19

с.

6. Методичні вказівки до практичного заняття «Планування заходів евакуації» з дисципліни «Система протиаварійного захисту» для студентів спеціальності 263 «Цивільна безпека» / І.А. Шайхлісламова, О.А. Гурін, Н.М. Огеєнко- Д.: Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» 2019 р.– 19 с.

7. Методичні вказівки до практичного заняття «Підготовка населення до дій у надзвичайних ситуаціях. Правила поведінки населення при виникненні надзвичайних ситуацій» з дисципліни «Система протиаварійного захисту» для студентів спеціальності 263 «Цивільна безпека» / І.А. Шайхлісламова, О.А. Гурін, Н.М. Огеєнко – Д.: Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», 2019. – 8 с.

8. Система протиаварійного захисту. Методичні рекомендації до вивчення порядку розслідування та обліку аварій на виробництві для студентів за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»/ Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», укладачі: І.А. Шайхлісламова, Ю.І. Чеберячко – Нац. техн. ун-т.

«Дніпровська політехніка», каф. ОПЦБ –2019 - 30 с.

9. Система протиаварійного захисту. Методичні рекомендації до самостійного вивчення курсу та контрольні завдання (для студентів спеціальності 263 «Цивільна безпека») / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», укладачі: І.А. Шайхлісламова, Гурін О.А. – Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. ОПЦБ –10 с.

Інформаційні ресурси

1. Конституція України
2. Кодекс цивільного захисту України (Розділ I, IV, VI)
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняття Кодексу цивільного захисту України»
4. Господарський кодекс України
5. Закон України “Про об’єкти підвищеної небезпеки”,
6. Закон України «Про боротьбу з тероризмом»
7. Закон України від 5 липня 2012 року № 5081-VI «Про екстрену медичну допомогу»
8. ЗУ «Про Дисциплінарний статут служби цивільного захисту»
9. Закон України «Про державну службу»
10. Закон України «Про систему екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112» (№ 4499-VI від 13 березня 2012 року)
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 Р. № 1052 "Про затвердження положення про Державну службу України з надзвичайних Ситуацій"
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 р. № 956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної

небезпеки» (нормативи порогових мас небезпечних речовин для ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки)

13. Порядок здійснення постійного та обов'язкового аварійно-рятувального обслуговування суб'єктів господарювання, галузей та окремих територій, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 січня 2017 р. № 5

14. Перелік суб'єктів господарювання, галузей та окремих територій, які підлягають постійному та обов'язковому аварійно-рятувальному обслуговуванню на договірній основі, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2016 р. № 763

15. Порядок визначення розмірів оплати за обслуговування об'єктів та окремих територій державними аварійно-рятувальними службами, затверджений наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України 15.12.2003 № 495/369

16. Постанова КМУ від 30 жовтня 2013р. №841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації»

17. Наказ МВС від 10.07.2017 № 579, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 01.08.2017 за № 938/30806, «Про затвердження Методики планування заходів з евакуації»

18. Наказ ДСНС від 19 лютого 2016 року № 83 “Про затвердження Організаційно-методичних вказівок з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях”

19. Методика визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки, затверджено Наказ Міністерства праці та соціальної політики України 04.12.2002 № 637.

20. Норми радіаційної безпеки в Україні. НРБУ – 97/Д – 2000.